

VELİLERİN 'ÖĞRETMEN' KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARININ İNCELENMESİ

Osman ASLAN

*Öğretmen, Çetin Birmek İlkokulu, oaslan5858@gmail.com
ORCID: 0000-0002-0909-7043*

Received: 10.03.2019

Accepted: 27.03.2019

ÖZ

Öğretmen, öğrenci ve veliler eğitimin en temel öğelerini oluşturmaktadırlar. Bu öğeler arasındaki iletişimin sağlıklı ve güçlü olması eğitimin niteliğinin de artmasını sağlayacaktır. Etkili iletişim ise karşılıklı geliştirilecek olan olumlu duygularla daha da derinlik kazanacaktır. Kişilerin birbirine karşı hissettikleri bu duyguları ise en iyi tespit etme yöntemi, birbirine karşı olan algılarını metaforlar kullanarak ifade etmektir. Bu çalışmada da amaç, eğitimin önemli bir parçası olan velilerin, bir diğer önemli parçası olan öğretmenlere karşı duygularını ortaya çıkarmak için, metaforik algılarını tespit etmektir.

Velilerin 'öğretmen' kavramına ilişkin olarak metaforik algılarını ortaya çıkarmayı amaçlayan bu çalışma nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılandırılmıştır. Velilerin öğretmene ilişkin olarak görüşlerinin derinlemesine incelenebilmesi için araştırmada durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması ile araştırmanın ayrıntılı inceleme olanağı bulunmuştur. Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarında "Öğretmen gibidir. Çünkü" cümlesinde boş bırakılan yerlere uygun metaforlar üreterek, doldurmaları istenmiştir. Toplanan veriler Nvivo programı kullanılarak kod ve kategorilere ayrılmıştır. Kod ve kategorilerin, cinsiyet, yaş ve eğitim durumlarına göre dağılımları frekans ve yüzdeleri ile hesaplanarak yorumlanabilir tablolara dönüştürülmüştür.

Velilerin 'öğretmen' kavramına ilişkin olarak oluşturdukları metaforların araştırıldığı bu çalışmanın sonucunda toplam 65 kod ve 5 kategori elde edilmiş ve bulgular neticesinde velilerin öğretmen kavramına karşı oluşturdukları metaforların genel olarak olumlu olduğu görülmüştür. Bu sonuç ile veliler için öğretmenlerin önemli ve değerli olmasının yanında, sağlıklı iletişim kanalının açık olduğu da ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, veli, metafor.

METAFORIC PERCEPTIONS OF PARENTS FOR THE CONCEPT OF " TEACHING "

ABSTRACT

Teachers, students and parents are the basic elements of education. Healthy and strong communication between these elements will increase the quality of education. Effective communication will gain more depth with positive emotions that will be developed mutually. The best way to identify these feelings is to express their perceptions of each other using metaphors. The aim of this study is to determine the metaphoric perceptions of parents, who are an important part of education, to reveal their feelings towards teachers, which is another important part.

This study, which aims to reveal the metaphoric perceptions of parents about the concept of teacher, is structured by using qualitative research method. A case study was used in order to examine the parents' opinions about the teacher in depth. In depth study will be possible with case study. Data were collected using semi-structured interview forms. In semi-structured interview forms 'Teacher.....like this. Because,.....' in the sentence left blank by producing appropriate metaphors, were asked to fill. The collected data were converted into codes and categories using the Nvivo program. The distributions of codes and categories according to gender, age and educational status were calculated by using frequency and percentages and converted into interpretable tables.

As a result of this study, the 65 code and 5 categories were obtained as a result of the study of the metaphors of the parents in relation to the concept of teacher and it was observed that the metaphors formed by the parents against the teacher concept were generally positive. With this result, it can be stated that teachers are important and valuable for parents and healthy communication channel is open.

Key Words: Teacher, parent, metaphor.

GİRİŞ

İnsanlar bazen sayfalar dolusu cümlelerle küçük bir derdini bile anlatamazken, kimi zamanda benzetim kurduğu bir kelime ile bütün bir hayatını özetleyebilir. Hiç tanımadınız yaşlı bir insana hayatı nasıl yaşadığını sorduğunuzda aldığınız cevap 'bir kelebek gibi, kısa ve öz' ise, benzetme (metafor) yapılmıştır ve bütün bir ömrü 'kelebek gibi' sözü ile ifade etmiştir. Edebi anlamda metafor, kıyaslama yapmak, benzetme yapmak için kullanılmaktadır. Bilimsel araştırmalarda ise, kavram ve olguların kişilerin zihinlerinde karşılık bulduğu çağrışımları benzetme/mecaz kullanılarak ifade edilmesidir. Dilbilimsel bir kavram olarak metafor, sadece dile ait harika bir olgudur (Köveses, 2005).

Bir varlığın karşılığını farklı kelimeler kullanılarak belirtilmesi olan metaforlara ilişkin birçok tanım kullanılmaktadır. Metaforlar gündelik yaşamımızda birçok kelimeye karşılık olabilecek etkili, yaratıcı ve kalıcı ifadeler taşıyan kelimelerdir (Koç, 2014). Metafor üretmenin arkasında yatan ana husus, metaforun yalnızca konuşmacıların ve dinleyicilerin, konuşmalarında ifade ettiği mecazlarda değil aynı zamanda düşüncelerinde de yaratıcı olmalarıdır (Al-Luhaibi, 2017). Metafor kavramı bir varlıktan diğer varlığa algılanan benzerlik esasında aktarılır. Bu aktarım basit bir olgu değil, karmaşık ve iki taraflı olarak işler. Mesela; embriyonik düşünceden mevzu olduğunda bu ifadenin ilk karşılığı yalnızca çimlenmedir ama bu düşünceden aynı zamanda oluşum zamanı ve olgunlaşma sözcüğü de anlaşılmalıdır (Pugh, 1992).

Guiraud (1994) metaforu kelimenin, orijinal ve gerçek anlamı dışında, farklı bir kelimenin anlamını bir bakıma üstlenmesiyle ortaya yeni anlamlar çıkaran sözcükler' olarak ifade etmektedir. Morgan (1998)'un metafor tanımında ise, anlatımı süsleyen edebi bir sanat olarak belirtilir. Aslında metaforun esası herhangi bir olguyu, kavramı farklı bir olgu veya kavram biçiminde ifade etmektir (Lakoff ve Johnson, 2005, s. 27). Bütün bu tanımlamalardan yola çıkarak metafor kavramı, mecazi düşünce anlamında 'farklılıklarda ki benzerlikler' olarak ifade edilebilir.

Veliler ve Öğretmenler

Geleceğini inşa etmek isteyen medeniyetlerin eğitim içinde var ettiği en temel unsur öğrencilerdir. Bu öğrencilerin de istenen ve beklenen eğitim seviyesine ulaşmasını sağlayacak ana faktörler ise 'veliler ve öğretmenlerdir'. Bu iki ana faktör geleceğe ışık tutacak olan nesli de, geleceği karartacak kişiliği de belirleyecek olan karakterlerdir. Burada eğitime yön vermesi bakımından eğitim politikalarının ve programlarının etkisi tartışılmazdır. Ancak bütün bu politika ve programlar, velilerin ve öğretmenlerin yaklaşımları ile gücünü ve etkisini gösterecektir. Veli ve öğretmen arasındaki etkili ve doğru iletişim, sağlıklı bir eğitim ortamında ortaya çıkan bir durumdur. Bu durum veli ve öğretmenin birbirlerini algılama biçimi ile doğru orantılı olarak gelişmektedir. Metaforun ise, insanların birbirini anlama ve kavrama şekillerini ortaya çıkarmada en etkili yollardan biri olduğu düşünülmektedir (Kılcan, 2017).

Eski medeniyetlerden günümüze kadar olan süreçte öğretmen kavramı ile ilgili birçok fikrin ortaya atıldığı görülmektedir. Öğretmenin “eğitici” ve “öğretici” kimliği ise geçmişten günümüze her dönemde değişmeyen bir kavram olmuştur. Milli Eğitim Temel Kanununda öğretmenlik; eğitim, öğretim ve yönetim gibi anahtar kavramlarla ifade edilmiştir (MEB, 1973). Ayrıca öğretmene eğitim-öğretim sürecinde eğitici, danışman, uzman kişi, öğrenci koçu, lider, önder gibi birçok rol biçilmektedir. Öğretmenlere biçilen bu rollerin temelinde de mesleki çalışma biçiminin yanında toplumsal anlayış biçimleri de yer almaktadır

Alan yazın incelendiğinde bireylerin kavramlara yüklediği metaforlar, kavramla olan ilişkisine, etkileşim düzeyine, algılama biçimine göre değişmektedir. Bu yönü ile bakıldığında, velilerin öğretmen kavramına ilişkin olarak ortaya koydukları metaforlar, hem onların eğitime bakış açılarını belirleyici bir etken olacak hem de okula karşı aile ilgisizliğinin ve olası ‘okul-aile’ iletişimsizliğinin sebeplerini açığa çıkaracaktır. Ailelerin eğitim-öğretim ortamına ilişkin ilgi düzeyleri çocukların başarısında önemli bir değişkendir. Pereira’nın (2010) yapmış olduğu çalışmada, ebeveynlerin çocuklarının eğitimlerine daha az katılımları veya eşit olmayan/daha aşağı sosyal alt yapılara ait çocukların performansları diğerine göre düşük olduğunu sonucunu çıkarmıştır.

‘Öğretmen’ kavramına ilişkin olarak okul yöneticilerine, öğretmen adaylarına, ilkökul öğrencilerine yönelik metafor çalışmaları yapılmış olmakla birlikte bu çalışmadan ortaya çıkan kategoriler genel olarak ‘idealist, Acemi, Güçlü ve Verimli, Yol Gösterici, Hedefe Ulaştırıcı, Bilgi Kaynağı, Motivasyon Kaynağı, Fedakâr, Yetiştirici, Şekillendirici ve Geliştirici, Lider, Kişisel Gelişim Kaynağı, İyileştirici, Çok Yönlü, Sabırlı, Değersiz, Değerli, Ebeveyn, Sahip Çıkan, Yansıtıcı, Sevgi Dolu, Eli Maşalı, Şekillendiren, Fayda Sağlayan, Bakış Açısı Kazandıran Öğretmen’ olarak görülmektedir (Koç, 2014; Işık, 2014; Aydeş, 2015; Kart, 2016). McEvan (2007) ise çalışmasında öğretmenleri ‘sanatkâr, eğitim koçu, gezi rehberi, bahçıvan olarak kategorize etmiştir. Bütün bu kategoriler öğretmenden beklenen-beklenmeyen, istenen-istenmeyen davranışları, nitelikleri ifade etmektedir.

İletişim yeteneği gelişmiş, kültürel bilgi bakımından donanımlı ve yeni bilgilere açık olması bir öğretmende olması gereken nitelikler arasındadır (Kısakürek, 2009). Ayrıca öğretmen, öğretimi yerine getirebilmek için gerekli olan pedagojik ve alan bilgisine sahip olmalıdır (Toprakçı, 2012). Öğretmenler Milli Eğitimin temel amaçları çerçevesinde, öğrenciler de davranış motifleri oluşturan bireylerdir. Yine öğretmen kavramına ilişkin olarak yapılan tanımlamalara bakıldığında da metaforlardan yararlandığı açık olarak görülmekte ve öğretmen mecazi anlamda bir şeye benzetilmektedir.

Eisner (1979), öğretimin birçok ayırt edici özelliklerinin olduğunu ve onu bir sanat haline getirdiğini öne sürmektedir. İyi hazırlanmış bütün derslerin ardında, yetenekli bir öğretmenin olduğunu, öğretmenlerin estetik veya sanatsal olarak düşünülebilecek kadar zarif ve becerikli olmasının yanında bir şekilde fikirleri aydınlatan çabalarının yer aldığını belirtmektedir. Öğretmenler ders sırasında olayların nasıl geliştiğine dayalı olarak öğretimsel kararlar alırlar. Araştırmalar, öğretmen metaforlarının araştırılmasının öğretimle ilgili gizli inanç ve kavramları ortaya çıkarmak ve yansıtmak için etkili bir yol olduğunu göstermektedir (Munby ve Russell, 1989). Bu açıdan bakıldığında bu çalışmanın en önemli yanı ‘Velilerin ‘Öğretmen’ kavramına ilişkin gizil inanç ve

kavramlarını ortaya çıkartmak' olacaktır. Bunun yanında, öğretmen kavramına ilişkin olarak velilerin ortaya koydukları görüşlerin sonucunda elde edilen metaforların anlamları, öğretmen-veli iletişiminin açık olup olmadığını da yansıtacaktır.

Bir nitel araştırma yöntemi kullanılarak yapılandırılan bu çalışmanın temel amacı 'velilerin 'öğretmen' kavramına ilişkin metaforik algılarını' ortaya çıkarmaktır. Çalışmada nitel araştırma yönteminin alt deseni olan durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması ile nitel verilerin derinlemesine inceleme olanağı bulunmuştur. Araştırmanın çalışma grubunda ise, Tokat ilinin veli profilini temsil edecek nitelikte olması düşünülerek, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada velilerle görüşme sonucunda elde edilen veriler kodlara ve kategorilere dönüştürülerek yorumlanmıştır. Toplamda 212 veliden elde edilen nitel veriler görüşme formları kullanılarak toplanmıştır. Burada nitel verilerin toplanmasında, metafor kullanılmasının amacı ise velilerin 'öğretmen' kavramına ilişkin ifadelerinin daha iyi değerlendirilebilmesi ve anlaşılabilmesini sağlamaktır. Bu çalışma ile temelde şu soruya cevap aranacaktır;

'Velilerin 'öğretmen' kavramına ilişkin ürettikleri metaforlar nelerdir?'

YÖNTEM

Velilerin 'Öğretmen' kavramına ilişkin metaforların incelendiği çalışmanın yöntem kısmını araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi bölümlerinden oluşturmaktadır.

Araştırmanın Modeli

Velilerin öğretmen kavramına ilişkin metaforlarının araştırıldığı bu araştırma bir nitel araştırma yöntemi kullanılarak tasarlanmış olup, çalışmanın deseni ise durum çalışması olarak yapılandırılmıştır. Durum çalışması terimi, her biri araştırma metodolojisinin belirli bir yönüne odaklanan, alan çalışması ve gözlem çalışması gibi terimlere paralel olarak kullanılır (Runeson & Höst, 2009). Durum çalışması spesifik bir yöntem değil, bir araştırma stratejisi olup, gözlem, görüşme ve belgelerin analizi gibi bir veya daha fazla yöntem uygulayarak bireylerin, grupların veya kurumların özelliklerini, eylemlerini, tutumlarını ve sosyal yapılarını araştırır (Yin, 1981; Thomas 2010). Karmaşık bir konuyu anlamak için, derinlemesine durum incelemesi yapmanın gerekliliği açıktır (Flyvbjerg, 2006).

Çalışma Grubu

Araştırmalarda, araştırmacının istediği durumları karşılayan, istenilen özelliklere sahip katılımcıların seçildiği durumlarda amaçlı örnekleme kullanılır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2014). Bu çalışmanın örnekleme amaçlı örnekleme olup, Tokat ilini temsil edebilecek hem merkezi hem de merkeze uzak konumda olan Çetin Birmek İlkokulu, Bedestenlioğlu İlkokulu ve 15 Temmuz Şehit Birol Yavuz Ortaokulu öğrenci velilerinden oluşmaktadır. Çalışmaya 137'si kadın, 98'i erkek olmak üzere toplam 235 veli katılmıştır. Ancak

oluşturulan metafor ile gerekçe arasında bağlantının kurulamadığı, boş gelen ya da gerekçe belirtilmeyen formların ayıklanması sonucu 123'ü kadın, 89'u erkek olmak üzere toplam 212 velinin cevapları analiz edilmiştir. Veriler toplandıktan sonra değerlendirmeye alınan ve analiz edilen 212 katılımcının demografik bilgileri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Demografik Bilgiler		f	%
Cinsiyet	Kadın	123	58,0
	Erkek	89	42,0
	N	212	100,0
Yaş	25-30	35	16,5
	31-35	52	24,5
	36-40	67	31,6
	41-45	33	15,6
	46 ve üstü	25	11,8
	N	212	100,0
Eğitim	İlkokul	81	38,2
	Ortaokul	54	25,5
	Lise	40	18,9
	Lisans	32	15,1
	Yüksek Lisans	5	2,4
	N	212	100,0

Verilerin Toplanması

Nitel araştırma yöntemin kullanıldığı bu çalışmada veriler görüşme formları ile elde edilmiştir. Görüşme formunun birinci bölümünde katılımcıların demografik bilgileri istenirken ikinci bölümde ise 'Öğretmen' kavramına ilişkin metafor oluşturmaları ve oluşturulan metaforun gerekçesini açıklaması istenmiştir. Gerekçenin istenme sebebi, metaforların velilerin düşüncelerinde ki benzetmelerle doğru kategorize edebilmektir.

Velilerin öğretmen kavramına ilişkin metaforları 'Öğretmen gibidir. Çünkü' cümlesinde boş bırakılan yerleri tamamlaması sureti ile elde edilmiştir. Burada öğretmenin neye benzetildiği 'gibi' kelimesi ile ortaya çıkarılmış, 'Çünkü' ile metafora yüklenen anlamlar belirlenmiştir. Çalışmada veriler toplanırken güvenilirliği de artırması bakımından veliler ile yüz yüze görüşmeler şeklinde toplanmıştır. Okullarda farklı zaman dilimlerinde yapılan sınıf - okul veli toplantılarının sonunda velilerle yüz yüze görüşmeler yapılarak, çalışmanın amacı ve içeriği hakkında bilgilendirmeler yapılmış ve görüşme formları dağıtılarak doldurmaları istenmiştir. Görüşme formları tamamen şeffaf ve samimi cevapların alınabilmesi bakımından, üzerinde kime ait olduğu bilgileri istenmemiş ancak NVİVO programına yüklenme sırasına göre bulgular kısmında yorumlama yapabilmek için Birey(B)1, B2, B3...şeklinde 212'ye kadar sembolize edilmiştir.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada velilerin 'öğretmen' kavramına ilişkin veriler 3 basamakta analiz edilmiştir. Bunlar;

1. Nvivo programı kullanılarak nitel verilerin ayıklanması ve kodlanması,
2. Kodlanan verilerle 'Kategoriler Oluşturma'
3. Geçerlilik ve Güvenirlilik'tir.

Verilerin Ayıklanması ve Kodlanması

Nitel verilerde kodlanmanın kullanılması ile veriler daha net ortaya çıkar. Ayrıca kodlama ile elde edilen veriler ortak bir anlam çatısı altında toplanarak daha spesifik durumda kavramsal olarak ifade edilebilir (Keller,1995). Velilerden toplanan 235 görüşme formu, 'Google formlar' aracılığıyla ve demografik bilgileri ile birlikte bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Sonrasında Google formlar üzerinde ki bilgiler Word formatına dönüştürülerek Nvivo programına yüklenmiştir. Nvivo programı kullanılarak toplam 65 kod oluşturulmuş ve gerekçeleri ile karşılaştırılmıştır. Oluşturulan kodlar ile gerekçeleri arasında bağlantının kurulamadığı, boş gelen ya da gerekçe belirtilmeyen toplam 17 form değerlendirme dışı bırakılmış ve kategorik olarak ayrılacak düzeye gelmiştir.

Kategori Oluşturma

Strauss'a (1987) göre nitel çalışmalarda elde edilen veriler çok büyük hacimlerde olmaktadır. Ancak birbiri ile bağlantısız duran bu kadar hacimli veriler, sistematik olarak bir araya getirilebilir ve biçimlendirilebilir. Bu çalışma da velilerden elde edilen kodlar, konu ve metafor arasındaki kavramsal bağlantı incelenmiş ve sistematik olarak bir araya getirilebileceği görülmüştür. Oluşturulan metafor ve 'çünkü' ile oluşturulan gerekçeler arasında kavramsal bağlantı-ilişki kurulamayan toplam 6 veli anketi daha elenmiş ve geriye 212 anket değerlendirmeye alınmıştır. Bu 212 ankette ki metaforlar kodlara ayrılarak 65 farklı kod elde edilmiştir. Birbirinden farklı bu 65 kod ise içerik analizleri ile birlikte incelendiğinde 5 üst kategori çatısında birleştirilmiştir. Bu kategoriler aşağıda belirtilen başlıklar altında toplanmıştır.

1. Bilgi Kaynağı ve Aktarıcısı Olarak Öğretmen
2. Çok Yönlü Beceriye Sahip Olarak Öğretmen
3. Değerli ve Güvenilir Olarak Öğretmen
4. Fedakâr ve Şefkatli Olarak Öğretmen
5. Yetiştirici ve Yol Gösterici Olarak Öğretmen

Geçerlilik ve Güvenirlilik

Velilerin öğretmen kavramına ilişkin metaforların oluşturulduğu bu çalışmada, güvenilirliği elde etmek için çalışma da tutarlılığa önem gösterilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2008). Araştırmacının, kişisel görüşlerinde tamamen ayrılmış bir kodlama neredeyse imkânsızdır. Bu gibi sorunları ortadan kaldırmanın en etkili yöntemi farklı uzmanlar ile aynı veri üzerinden kodlamalar yapılmasıdır (Baltacı, 2017). Bu çalışma da veriler araştırmacı

tarafından 65 kod ve 5 kategoriye ayrılmıştır. Sonrasında veriler alanında uzman 2 öğretim üyesi ile paylaşılmış ve metaforlar hem kodlar ile hem de kategorilerle eşleştirilmesi istenmiştir. Araştırmacı ile uzmanların oluşturdukları kategorilere ilişkin ortak ve farklı görüşler tespit edilerek Miles ve Huberman'ın (1994) (Güvenirlilik = Görüş birliği / [Görüş birliği+Görüş ayrılığı]*100) güvenirlilik formülü uygulanmıştır. Toplamda 6 metaforun kod ve kategorize edilmesinde görülen uyumsuzluk sonucu, 212 metafor üzerinden uygulanan formüle göre araştırmacı ile uzmanların değerlendirmeleri arasında %97'lik uyum olduğu ortaya çıkmıştır (206/[206+6]*100). Ortaya çıkan güvenirlilik değeri, .90'ı aşması sebebi ile güvenirliliğin sağlandığını tespit edilmiştir.

BULGULAR

Çalışmanın nitel boyutunu oluşturan ve 212 velinin değerlendirmelerinden oluşan toplam 65 adet farklı ve geçerli metaforlardan 65 adet kod oluşturulmuştur. Velilerin 'öğretmen' kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlardan elde edilen kodlar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Velilerin "Öğretmen" Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metaforlardan Elde Edilen Kodlar

Kodlar			
1.Ağaç	17.Çiçek	33.Kalp	49.Pusula
2.Aile	18.Çiftçi	34.Kılavuz	50.Rehber
3.Akıl Verici	19.Deniz Feneri	35.Kitap	51.Roman
4.Altın	20.Deniz	36.Lamba	52.Sabır
5.Anahtar	21.Eğitici	37.Lider	53.Sabır Taşı
6.Anne	22.Ekmek	38.Melek	54.Sanatkar
7.Anne-Baba	23.Fabrika	39.Merhamet	55.Sembol
8.Arı	24.Gelecek	40.Meşale	56.Servis Aracı
9.Arkadaş	25.Google	41.Mimar	57.Sevgi
10.Baba	26.Güneş	42.Mum	58.Sözlük
11.Bahçıvan	27.Güven	43.Mühendis	59.Su
12.Bilge	28.Hancı	44.Öğretici	60.Toprak
13.Bilgi Ağacı	29.Hayat	45.Örnek	61.Umut
14.Bilgi	30.Hayatımızın Garantisi	46.Özenti	62.Yaşam
15.Bilgi Kaynağı	31.Işık	47.Papatya	63.Yazılım
16.Can	32.Kahraman	48.Pilot	64.Yıldız
			65.Yusufcuk Kuşu

Tablo 2 incelendiğinde 212 katılımcının toplam 65 adet metafor ürettiği görülmektedir. Tablo incelendiğinde en dikkat çekici metaforların 'hancı, google, sanatkâr, servis aracı, Yusufcuk Kuşu' olduğu görülmektedir. B128 '*Öğretmen hancı gibidir. Çünkü önünden her zaman yolcu geçer*' derken öğretmen kavramına yüklemiş olduğu metaforun yanında öğrenciye dair de metafor üretmiştir. Öğretmeni 'hancı'ya, öğrenciyi 'yolcu'ya benzeterek, yolcuların sürekliliğine ve hancının ise değişmediğine vurgu yapmaktadır. B118 '*Öğretmen Google gibidir. Çünkü*

o her şeyi bilir ifadesi ile öğretmenin bilgi birikiminin yoğunluğunu ve onda cevaplanamayacak hiçbir sorunun olmadığını belirtmektedir. B189 ise öğretmeni 'Sanatkâr' olarak nitelemiş ve '*Öğretmen sanatkâr gibidir. Çünkü daha çok topraktan çömler yapan bir sanatçıya benzer. Kuru bir toprağı sabrı, fedakârlığı, hayal gücü ve en çokta emeği ile güzel bir sanat eserine çevirir.*' B192 öğretmeni 'servis aracına' benzeterek öğrencilerini geleceğe götürdüğünü ifade etmiştir. B212, '*Öğretmen Yusufçuk Kuşu gibidir. Çünkü güven aşılabilir. Emanetimiz olan çocuklara gözü gibi bakar, yokluğumu hissettirmez*' düşüncesi ile öğretmenin güvenilir olduğuna vurgu yapmıştır.

212 veliden toplanan metaforlar 65 kod ile birleştirmesinden sonra gerekçe bildiren ifadeleri ile birlikte kategorik hale getirilmiştir. Bu çalışma sonunda toplam 5 kategori ortaya çıkmıştır. Bu kategoriler 'Bilgi Kaynağı ve Aktarıcısı Olarak Öğretmen', 'Çok Yönlü Beceriye Sahip Olarak Öğretmen', 'Değerli ve Güvenilir Olarak Öğretmen', 'Fedakâr ve Şefkatli Olarak Öğretmen' ve 'Yetiştirici ve Yol Gösterici Olarak Öğretmen' şeklinde ifade edilmiştir. Tablo 3'te oluşturulan kategoriler ve bu kategorileri meydana getiren kodlara yer verilmiştir.

Tablo 3. Kategoriler ve Kategorileri Oluşturan Kodlar

Kategori Adı	Kodlar
1. Bilgi Kaynağı ve Aktarıcısı Olarak Öğretmen	Akıl Verici, Bilge, Bilgi Ağacı, Bilgi, Bilgi Kaynağı, Çiçek, Eğitici, Fabrika, Google, Kitap, Öğretici, Roman, Sözlük
2. Çok Yönlü Beceriye Sahip Olarak Öğretmen	Anahtar, Hancı, Hayat, Kalp, Melek, Özenti, Sanatkâr
3. Değerli ve Güvenilir Olarak Öğretmen	Altın, Arkadaş, Baba, Ekmek, Güven, Hayatımızın Garantisi, Kahraman, Umut, Yaşam, Yıldız, Yusufçuk Kuşu
4. Fedakâr ve Şefkatli Olarak Öğretmen	Aile, Anne, Su, Arı, Deniz, Merhamet, Mum, Papatya, Sabır, Sabır Taşı, Anne-Baba
5. Yetiştirici ve Yol Gösterici Olarak Öğretmen	Ağaç, Bahçıvan, Can, Çiftçi, Deniz Feneri, Gelecek, Güneş, Işık, Kılavuz, Lamba, Lider, Meşale, Mimar, Mühendis, Örnek, Pilot, Pusula, Rehber, Sembol, Yazılım, Sevgi, Toprak, Servis Aracı

Tablo 3 incelendiğinde en çok kod 'Yetiştirici ve yol gösterici olarak öğretmen' kategorisinde olduğu, en az kodun ise 'çok yönlü beceriye sahip olarak öğretmen' kategorisinde olduğu görülmektedir. Velilerin öğretmen kavramına ilişkin ortaya koydukları metaforları kategorik olarak şu şekilde ifade edilebilir;

1. Bilgi Kaynağı ve aktarıcısı olarak öğretmen: B11, 'Öğretmen 'akıl verici' gibidir. Çünkü her meslek kutsal ve önemlidir ama öğretmenliği diğer mesleklerden ayıran ve daha önemli kılan şey, herkesin öğrendiği bilgilerin, bir 'öğretmen' eseri olmasıdır' şeklinde ifade ederek, öğretmenin her insan için bilgi kaynağı olduğuna ve bu bilgileri aktardığına vurgu yapmıştır. Yine B195, '*Öğretmen sözlük gibidir. Çünkü bilmediğimiz bilgiler onda vardır*' sözü ile öğretmenin bilgi kaynağı olduğuna işaret etmiştir. B103 ise öğretmeni çiçeğe benzeterek '*Çünkü çiçek etrafına güzel koku yayar, öğretmen ise etrafa güzel bilgiler yayar*' şeklinde açıklama getirmiş ve bilginin kaynağı ve aktarıcı olduğunu vurgulamıştır. B115, öğretmeni fabrikaya benzeterek '*Çünkü bir fabrika gibi*

bilgileri işler ve öğrencilere aktarır’ diye belirtmiştir. ‘Bilge, Bilgi Ağacı, Bilgi Kaynağı, Eğitici, Google, Kitap, Roman’ gibi kod zaten başlı başına ‘bilgi kaynağı ve aktarıcısı olarak öğretmen’ kategorisinde yer almaktadır. Bütün bunları bir velinin görüşü ile ifade ederse; B97, *‘Öğretmen bilgi gibidir. Çünkü öğretmen bilgi doludur ve bilgisini öğrencilerine aktarmak için uğraşır’* demiştir.

2.Çok Yönlü Beceriye Sahip Olarak Öğretmen: Veliler ifade ettikleri metaforlara yönelik olarak, yapmış oldukları açıklamalarında birden çok özelliği ifade ettikleri görülmüştür. Bu kategoride de birden çok özelliklerle açıklanan metaforlar bir araya getirilmiştir. Bu kategori altındaki bazı kodlar şu şekilde ifade edilebilir;

B159 öğretmeni meleğe benzeterek gerekçesini *‘Çünkü bizi eğiten, koruyan, gözeten ve bizi biz yapandır. İyi ki varlar’* olarak belirtmektedir. Burada öğretmen eğitimci kimliğinin yanında, koruyucu ve bireyleri karakterleri ile inşa eden bir varlık olarak resmedilmiştir. B13, *‘Öğretmen anahtar gibidir. Çünkü kişi bir kapalı kutudur. İçinde mutlaka kabiliyetleri vardır. Bunu ortaya çıkaran ise öğretmendir’* şeklinde açıklama yaparak, öğretmenin hem insanları tanıma kabiliyetlerini hem de öğrencilerin kendi yeteneklerinin farkına varabilmesini sağlayabilen bir birikimlerinin olduğunu vurgulamıştır. Yine B129 öğretmen ile çok daha kapsamlı bir metofo ile benzeşim kurmakta ve onu ‘hayat’ın kendisi olarak ifade etmektedir. *‘Öğretmen hayat gibidir. Çünkü her şey öğretmenle başlar ve onların öğrettikleri ile son bulur’* ifadesi ile ona çok yönlü bir becerilere sahip, çok donanımlı bir eğitmen olarak açıklamıştır.

3.Değerli ve Güvenilir Olarak Öğretmen: Bu kategori altında öğretmeni bazı veliler ‘altın’ın maddi değeri ile bazıları ‘Yusufçuk Kuşunun’ güven veren özelliği ile kimi veliler ise ‘hayatın garantisi’ şeklinde değer ve güven atmosferinde resmetmiştir. Bu kategori altında toplanabilen metaforların gerekçeleri şu şekilde ifade edilebilir;

B12, *‘Öğretmen altın gibidir. Çünkü geleceğimizin çocuklarını eğitim vererek güzel şekilde yetiştirirler. Bizler için çok değerlidirler’* sözleri ile öğretmenin kıymetini ortaya koymaktadır. B75 ise öğretmenin değerini ‘arkadaş gibi’ sözü ile ifade ettikten sonra *‘Çünkü her zaman öğrencisinin yanındadır’* sözleri ile gerekçelendirmiştir. B78, öğretmeni ‘baba’ kadar kıymetli olarak ifade ederek, açıklamasını *‘Çocuklarımızı koruyan, gözeten, bilgilendiren en güvenilir insanlardır’* olarak belirtmiştir. Burada öğretmenin aslında hem çok yönlü kişiliğine hem de güvenilirliğine vurgu yapılmakla birlikte asıl kavram cümleinin sonra ‘güvenilir kişi’ olarak belirtildiği için bu kategori altına alınmıştır. B209 ise, *‘Öğretmen yaşam gibidir. Çünkü çocuklarımıza şekil veren, gelecekteki yaşamlarını belirleyendir. Öz güvenli, kendine güvenen, hayat dolu insanlar yetiştirmek istiyorsak önce öğretmene değer vermeliyiz’* yine öğretmenin çok yönlü kişiliğine vurgu yaptıktan sonra bunların hepsinin ‘değerli bir kişilik’ olmasının özellikleri olarak belirtmiştir. Bunların dışında öğretmene ‘ekmek, güven, hayatımızın garantisi, kahraman, umut, yıldız’ gibi metaforlarla güvenilir ve değerli olduğu atfedilmiştir.

4.Fedakâr ve Şefkatli Olarak Öğretmen: Veliler, fedakârlığın ve şefkatin sembolü olan ‘anne’, ‘aile’ motifleri ile öğretmeni bu kategori altında buluşturulmuştur. ‘Fedakâr ve Şefkatli Olarak Öğretmen’ kategorisinde bulunan metaforları incelenecek olursa;

B29 öğretmeni 'anne'ye benzeterek, '*Çünkü sevgi ve şefkatle çocuklarımıza yaklaşır. Çocukların iyi bir birey olması için uğraşır*' sözleri ile öğretmenliğin fedakârlığı ve şefkati üzerine yoğunlaşmıştır. B160, '*Öğretmen merhamet gibidir. Çünkü merhametini göstergesi tüm öğretmenler kutsaldır*' şeklinde açıklamada bulunmuştur. Yine B73, '*Öğretmen anne-baba gibidir. Çünkü tüm çocuklara merhamet gösterir*' sözleri ile öğretmenlerin merhamet boyutunu ön plana almıştır. B165, B166, B167, B168, B169 ve B170 öğretmeni 'mum' a benzetmektedir. B164'ün '*Öğretmen mum gibidir. Çünkü çocukların geleceği için kendini tüketir ama her zaman çevresine ışık vermeye devam eder*' cümlesi ile belirttiği gibi öğretmeni, öğrencileri aydınlatırken kendisini de tükettiğini ifade etmektedirler. Bütün bunların dışında veliler, öğretmen ile 'Aile, arı, deniz, papatya, sabır, sabır taşı' motifleri arasında benzeşim kurarak açıklamalar kısmında 'fedakârlık ve merhametlilik' boyutuna vurgu yapmışlardır.

5.Yetiştirici ve Yol Gösterici Olarak Öğretmen: Öğretmen kavramına en çok motif ve kodun yüklendiği kategori 'Yetiştirici ve Yol Gösterici Olarak Öğretmen' kategorisi olmuştur. Bu kategori altında toplanan kodlar incelendiğinde;

B5 öğretmeni ağaca benzeterek '*Çünkü her yaprağından bir can doğar*' şeklinde açıklama yapmıştır. Burada ağacın yetiştirici özelliği ile öğretmenin öğrenci yetiştirmesi arasında bir benzer motif ortaya çıkmaktadır. En güzel metaforlardan birisi olan 'bahçıvan' motifini kullanan B88, '*Öğretmen bahçıvan gibidir. Çünkü küçücük yavrularımızı bilgisiyle sulayarak, onları bir çiçek gibi büyütür*' ifadesini kullanmıştır. Burada öğretmenin öğrencisini, çiçeğini seven ve büyüten bir bahçıvan edasıyla yetiştirdiğini vurgulamaktadır. Bahçıvan motifine benzer bir şekilde B105, '*Öğretmen çiftçi gibidir. Çünkü toprak olan eğitimde, çocukları büyütür, geliştirir ve verimli hale getirir*' olarak öğretmen kavramını açıklamaktadır. Bu kategori altında 'deniz feneri, güneşi, ışık, lamba, meşale' gibi karanlığı aydınlatarak canlılara yol gösteren simgeler yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Bütün bu metaforların altında söylenen gerekçelere bakıldığında B139'un belirttiği '*Öğretmen ışık gibidir. Çünkü çocuklarımızın geleceğine ışık tutar, yol gösterir, doğru yolda gitmelerini sağlar*' ifadelerine rastlanmaktadır. Burada ışığın aydınlatan özelliği ile öğretmenin çocukların geleceğe yönelimi açısından yol göstericiliği birbiri ile benzer bir motif olarak resmedilmiştir. Yine 'kılavuz, lider, rehber, pilot, pusula' gibi metaforlar ile öğretmenin yol gösterici boyutuna vurgu yapılmıştır. B150, '*Öğretmen kılavuz gibidir. Çünkü yol göstericidir, geleceğimize ışık tutan, bizi cahillikten kurtaran, eli öpülesi güzel insanlardır*' derken, B157, '*Öğretmen lider gibidir. Çünkü herkesi geleceğe götürür. Öğretmen bilgi ışığıdır*' şeklinde öğretmenin yetiştirici ve yol gösterici özellikleri vurgulanmıştır. B163'ta öğretmeni 'mimar' a benzeterek öğrencilerin geleceklerini inşa ettiğini, onları yetiştirip, yönlerini tayin ettiğini ifade etmiştir.

Tablo 4'te 'Velilerin 'öğretmen' kavramına ilişkin olarak oluşturdukları kodlara ait frekans ve yüzdeleri verilmiştir. Bu metaforlardan en çok ifade edilenlerinden üç tanesi; anne-baba(N=42), anne(N=18) ve ışık(N=14) olmuştur. Velilerin öğretmen kavramına ilişkin olarak oluşturdukları toplam da 65 kodun frekans ve yüzdeleri Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4. Velilerin ‘Öğretmen’ Kavramına İlişkin Oluşturdukları Metaforlara Ait Kodlar

Metaforlar	f	%	Metaforlar	f	%
Ağaç	5	2,4	Kılavuz	3	1,4
Aile	5	2,4	Kitap	5	2,4
Akıl Verici	1	,5	Lamba	1	,5
Altın	1	,5	Lider	1	,5
Anahtar	1	,5	Melek	2	,9
Anne	18	8,5	Merhamet	1	,5
Anne-Baba	42	19,8	Meşale	2	,9
Arı	1	,5	Mimar	1	,5
Arkadaş	3	1,4	Mum	7	3,3
Baba	9	4,2	Mühendis	1	,5
Bahçıvan	3	1,4	Öğretici	3	1,4
Bilge	3	1,4	Örnek	1	,5
Bilgi Ağacı	1	,5	Özenti	1	,5
Bilgi	4	1,9	Papatya	1	,5
Bilgi Kaynağı	2	,9	Pilot	1	,5
Can	2	,9	Pusula	3	1,4
Çiçek	3	1,4	Rehber	2	,9
Çiftçi	1	,5	Roman	1	,5
Deniz Feneri	2	,9	Sabır	2	,9
Deniz	1	,5	Sabır Taşı	2	,9
Eğitici	5	2,4	Sanatkar	2	,9
Ekmek	1	,5	Sembol	1	,5
Fabrika	1	,5	Servis Aracı	1	,5
Gelecek	1	,5	Sevgi	2	,9
Google	1	,5	Sözlük	5	2,4
Güneş	9	4,2	Su	4	1,9
Güven	1	,5	Toprak	4	1,9
Hancı	1	,5	Umut	1	,5
Hayat	2	,9	Yaşam	1	,5
Hayatımızın Garantisi	1	,5	Yazılım	1	,5
Işık	14	6,6	Yıldız	1	,5
Kahraman	1	,5	Yusufcuk Kuşu	1	,5
Kalp	1	,5			
N				212	100

Bu kodlardan %19,5(N=42)’i anne-baba olarak en çok benzetilen metafor olduğu tespit edilmiştir. Burada veliler öğretmenliği anne-baba rolüne daha yakın olarak gördüğü söylenebilir. Yine bu duruma benzer olarak metaforlar bakıldığında %8(N=18)’si anne, %4,2(N=9)’si ise baba olarak üretilmiştir. Öğretmen kavramına ilişkin velilerin oluşturdukları metaforları ‘ebeveyn’ kavramı adı altında topladığımızda %31,7(N=69) gibi yüksek bir oranı oluşturmaktadır. Velilerin %6,6(N=14)’ü ‘ışık’, %4,2(N=9)’si ‘güneş’, %3,3(N=7)’ü ‘mum’ olduğu, ‘ağaç’, ‘kitap’, ‘sözlük’ ve ‘aile’ metaforları ise %2,4(N=5) oranlarında olduğu görülmektedir. Toplam 33 veli ise ürettikleri metaforlar başka hiçbir veli tarafından tekrar edilmiştir.

Velilerin ‘öğretmen’ kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar 5 kategoride toplanmıştır. Bu kategorilerin veli/metafor ve kodlarına ait frekans ve yüzdelik dağılımları Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. Her Bir Kategoriyi oluşturan Veli/Metafor ve Kod Sayıları

Kategori Adı	Veli/Metafor		Kod	
	f	&	f	%
Bilgi Kaynağı ve Aktarıcısı Olarak Öğretmen	35	16,5	13	20,1
Çok Yönlü Beceriye Sahip Olarak Öğretmen	10	4,7	7	10,7
Değerli ve Güvenilir Olarak Öğretmen	21	9,9	11	16,9
Fedakâr ve Şefkatli Olarak Öğretmen	84	39,6	11	16,9
Yetiştirici ve Yol Gösterici Olarak Öğretmen	62	29,2	23	35,4
N	212	100,0	65	100

Tablo 5 incelendiğinde en fazla metaforun 'Fedakâr ve Şefkatli Olarak Öğretmen' kategorisinde üretildiği, en fazla kodun ise 'Yetiştirici ve Yol Gösterici Olarak Öğretmen' kategorisinde üretildiği görülmektedir. 'Bilgi Kaynağı ve Aktarıcısı Olarak Öğretmen' kategorisinde yer alan velilerin metaforları %16,5(N=35) iken, bu metaforların toplam kod içerisinde ki oranı %20,1(N=13) olmuştur. 'Çok Yönlü Beceriye Sahip Olarak Öğretmen' kategorisinde yer alan velilerin metaforları %4,7(N=10) iken, bu metaforların toplam kod içerisinde ki oranı %10,7(N=7) olmuştur. 'Değerli ve Güvenilir Olarak Öğretmen' kategorisinde yer alan velilerin metaforları %9,9(N=21) iken, bu metaforların toplam kod içerisinde ki oranı %16,9(N=11) olmuştur. 'Fedakâr ve Şefkatli Olarak Öğretmen' kategorisinde yer alan velilerin metaforları %39,6(N=84) iken, bu metaforların toplam kod içerisinde ki oranı %16,9(N=11) olmuştur. Son olarak 'Yetiştirici ve Yol Gösterici Olarak Öğretmen' kategorisinde yer alan velilerin metaforları %29,2(N=62) iken bu metaforların kod içerisinde ki oranı %35,4(N=23) olmuştur.

Tablo 5'e bakıldığında velilerin ürettiği en çok metafor 'Fedakâr ve Şefkatli Olarak Öğretmen' kategorisinde, en az metafor ise 'Çok Yönlü Beceriye Sahip Olarak Öğretmen' kategorisinde yer almaktadır. Velilerin metaforları üzerinden üretilen toplam 65 kodun, beş kategori içerisinde ki dağılımları incelendiğinde ise en çok 'Yetiştirici ve Yol Gösterici Olarak Öğretmen' kategorisinde, en az kod ise 'Çok Yönlü Beceriye Sahip Olarak Öğretmen' kategorisinde oluşmaktadır.

Velilerin 'öğretmen' kavramına ilişkin olarak ürettikleri metaforlardan oluşan kategoriler velilerin cinsiyet, yaş ve eğitim durumlarına göre ayrılarak frekans ve yüzdelik dağılımlarına bakıldı. Bu dağılımlar Tablo 6, Tablo7 ve Tablo 8'de gösterilmiştir. Velilerden elde edilerek kategorize edilen metaforların cinsiyet değişkenine göre dağılımı Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Kategorize Edilmiş Metaforların ‘Cinsiyet’ Değişkenine Göre Dağılımı

Kategoriler	Kadın		Erkek	
	f	%	f	%
Bilgi Kaynağı Olarak Öğretmen	17	8,0	18	8,4
Çok Yönlü Olarak Öğretmen	3	1,4	7	3,3
Değerli ve Güvenilir Olarak Öğretmen	13	6,1	8	3,8
Fedakâr ve Şefkatli Olarak Öğretmen	58	27,4	26	12,3
Yetiştirici ve Yol Gösterici Olarak Öğretmen	32	15,1	30	14,2
N	123	58	89	42

Tablo 6 incelendiğinde, kadınların kendi aralarında en çok metafor ürettiği kategori %27,4(N=58) oranında ‘Fedakâr ve Şefkatli Olarak Öğretmen’ kategorisi olurken, en az metafor ürettikleri kategori ise %1,4(N=3) oranında ‘Çok Yönlü Olarak Öğretmen’ kategorisi olmuştur. Erkeklerde ise en çok metafor üretilen kategori %14,2(N=30) oranında ‘Yetiştirici ve Yol Gösterici Olarak Öğretmen’ olurken, en az metafor ürettiği kategori ise %7,3(N=7) oranında ‘Çok Yönlü Olarak Öğretmen’ kategorisi olmuştur.

Velilerden elde edilerek kategorize edilen metaforların ‘yaş’ değişkenine göre dağılımı Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Kategorize Edilmiş Metaforların ‘Yaş’ Değişkenine Göre Dağılımı

Kategoriler	25-30 yaş		31-35 yaş		36-41 yaş		41-45 yaş		46 ve üstü	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Bilgi Kaynağı Olarak Öğretmen	3	1,4	5	2,4	13	6,1	7	3,3	7	3,3
Çok Yönlü Olarak Öğretmen	1	,5	3	1,4	3	1,4	2	,9	1	,5
Değerli ve Güvenilir Olarak Öğretmen	4	1,9	2	,9	7	3,3	5	2,4	3	1,4
Fedakâr ve Şefkatli Olarak Öğretmen	19	8,9	26	12,3	19	9,0	12	5,7	8	3,8
Yetiştirici ve Yol Gösterici Olarak Öğretmen	8	3,8	16	7,5	25	11,8	7	3,3	6	2,8
N	35	16,5	52	24,5	67	31,6	33	15,6	25	11,8

Tablo 7 incelendiğinde ankete cevap veren 25-30 yaş arası velilerin en çok metafor ürettikleri kategori %8,9(N=19) oranında ‘Fedakâr ve Şefkatli Olarak Öğretmen’ kategorisi olurken, en az metafor ürettikleri kategori ise %0,5(N=1) oranında ‘Çok Yönlü Olarak Öğretmen’ kategorisi olmuştur. 31-35 yaş arası velilerin en çok metafor ürettikleri kategori %12,3(N=26) oranında ‘Fedakâr ve Şefkatli Olarak Öğretmen’ kategorisi olurken, en az metafor ürettikleri kategori ise %0,9(N=2) oranında ‘Değerli ve Güvenilir Olarak Öğretmen’ kategorisi olmuştur. 36-41 yaş arası velilerin en çok metafor ürettikleri kategori %11,8(N=25) oranında ‘Yetiştirici ve Yol Gösterici Olarak Öğretmen’ kategorisi olurken, en az metafor ürettikleri kategori ise %1,4(N=3) oranında ‘Çok Yönlü Olarak Öğretmen’ kategorisi olmuştur. 41-45 yaş arası velilerin en çok metafor ürettikleri kategori %5,7(N=12) oranında ‘Fedakâr ve Şefkatli Olarak Öğretmen’ kategorisi olurken, en az metafor

ürettikleri kategori ise %0,9(N=2) oranında ‘Çok Yönlü Olarak Öğretmen’ kategorisi olmuştur. 46 ve üstü yaş arası velilerin en çok metafor ürettikleri kategori %3,8(N=8) oranında ‘Fedakâr ve Şefkatli Olarak Öğretmen’ kategorisi olurken, en az metafor ürettikleri kategori ise %0,5(N=1) oranında ‘Çok Yönlü Olarak Öğretmen’ kategorisi olmuştur. Bütün yaş gurupları en çok metaforu ‘Fedakâr ve Şefkatli Olarak Öğretmen’ kategorisinde üretirken yalnızca 36-41 yaş arasında ki veliler en çok ‘Yetiştirici ve Yol Gösterici Olarak Öğretmen’ kategorisinde bulunmaktadır. Yine en az metafor üretilen kategori diğer tüm yaş kategorilerinde ‘Çok Yönlü Olarak Öğretmen’ olurken yalnızca 31-35 yaş gurubu arasında ki veliler ‘Değerli ve Güvenli Olarak Öğretmen’ kategorisinde bulunmaktadır.

Velilerden elde edilerek kategorize edilen metaforların ‘eğitim düzeyi’ değişkenine göre dağılımı Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Kategorize Edilmiş Metaforların ‘Eğitim Düzeyi’ Değişkenine Göre Dağılımı

Kategoriler	İlkokul		Ortaokul		Lise		Lisans		Yüksek Lis.	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Bilgi Kaynağı Olarak	20	9,4	7	3,3	7	3,3	1	,5	0	0
Çok Yönlü Olarak	0	0	2	,9	4	1,9	4	1,9	0	0
Değerli ve Güvenilir Olarak	7	3,3	7	3,3	4	1,9	3	1,4	0	0
Fedakâr ve Şefkatli Olarak	37	17,5	23	10,8	12	5,7	11	5,2	1	,5
Yetiştirici ve Yol Gösterici Olarak	17	8,0	15	7,1	13	6,1	13	6,1	4	1,9
N	81	38,2	54	25,4	40	18,9	32	15,1	5	2,4

Tablo 8 incelendiğinde ankete cevap veren ilkökul mezunu velilerin en çok metafor ürettikleri kategori %17,5(N=37) ile ‘Fedakâr ve Şefkatli Olarak Öğretmen’ kategorisi olurken, ‘Çok Yönlü Olarak Öğretmen’ kategorisinde hiç metafor üretmemişlerdir. Ortaokul mezunu velilerin en çok metafor ürettikleri kategori %10,8(N=23) ile ‘Fedakâr ve Şefkatli Olarak Öğretmen’ kategorisi olurken, en az metafor ürettikleri kategori ise %0,9(N=2) ile ‘Çok Yönlü Olarak Öğretmen’ kategorisi olmuştur. Lise mezunu velilerin en çok metafor ürettikleri kategori %6,1(N=13) ile ‘Fedakâr ve Şefkatli Olarak Öğretmen’ kategorisi olurken, en az metafor ürettikleri kategori ise %1,9(N=4) ile ‘Çok Yönlü Olarak Öğretmen’ ile ‘Değerli ve Güvenilir Olarak Öğretmen’ kategorileri olmuştur. Lisans mezunu velilerin en çok metafor ürettikleri kategori %6,1(N=13) ile ‘Yetiştirici ve Yol Gösterici Olarak Öğretmen’ kategorisi olurken, en az metafor ürettikleri kategori ise %0,5(N=1) ile ‘Bilgi Kaynağı Olarak Öğretmen’ kategorisi olmuştur. Yüksek lisans mezunu velilerin en çok metafor ürettikleri kategori %1,9(N=4) ile ‘Yetiştirici ve Yol Gösterici Olarak Öğretmen’ kategorisi olurken, ‘Bilgi Kaynağı Olarak Öğretmen’, ‘Çok Yönlü Olarak Öğretmen’ ve ‘Değerli ve Güvenilir Olarak Öğretmen’ kategorilerinde hiç metafor üretmemişlerdir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Öğrenci velilerinin 'öğretmen' kavramına ilişkin olarak düşüncelerinin alındığı bu çalışmada, velilerin öğretmenlere yönelik algılarının olumlu benzetmelerle ifade edildiği tespit edilmiştir. Ortaya çıkan toplam 65 metafor, öğretmenlerin duymak isteyebilecekleri ifadeler olduğu görülmüştür. Ayrıca metaforlardan oluşan kategorilere göre veliler öğretmenleri, bilgi kaynağı ve aktarıcısı, çok yönlü becerilere sahip, değerli ve güvenilir, fedakâr ve şefkatli, yetiştirici ve yol gösterici bireyler olarak tanımlamışlardır.

Veliler 'öğretmen' kavramına ilişkin olarak en çok ürettikleri metafor 'anne-baba' olmuştur. Annelik ve babalığın en önemli özelliği evlatlarına şefkat gösterip onları koruma içgüdüleri olduğunu düşündüğümüzde, bu şefkat ve koruyucu davranışı hem öğretmenlerde görülen hem de beklenen bir davranış olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun dışında en çok tekrar eden metafor ise 'ışık' metaforu olmuştur. Öğretmenlerin bilgi kaynakları olma ve özellikle rehber ve yol gösterici olma özelliği ile öğrencilerin zihin dünyasını aydınlattıklarını düşünen veliler ayrıca burada öğretmenlere bu görevini de hatırlatmışlardır.

Kodlarla elde edilen kategorilere bakıldığında velilerin öğretmenlerden en çok bekledikleri davranış fedakâr ve şefkatli olmalarıdır. Bunu da ifade ederken genel olarak anne ve babanın şefkati ile bir benzeşim kurmuşlardır. Bunun dışında ise öğretmenlerden bekledikleri en önemli davranış öğretmenlerin öğrencilerini iyi yetiştirmeleri ve onların geleceğine ışık tutarak yol gösterici olmalarıdır.

Saban'ın (2004), sınıf öğretmeni adaylarının 'öğretmen' kavramına ilişkin oluşturmuş oldukları metaforlara yönelik yapmış olduğu çalışmasında en çok üretilen üç metafor sırasıyla 'bahçıvan, su ve güneş/heykeltıraş' olmuştur. Velilerin öğretmen kavramına ilişkin olarak oluşturdukları metaforların incelendiği bu çalışmada ise en çok üretilen üç metafor 'anne-baba, anne ve ışık' olmuştur. Bu iki çalışma değerlendirildiğinde, metaforu üreten katılımcıların sosyal durumlarının, öğretmen kavramına ilişkin metaforlarını belirlediği söylenebilir. Bunun dışında her iki çalışmada da öğretmene yüklenen anlamlar, olumlu denebilecek kavramlarla ifade edilmiştir.

Aydın ve Pehlivan (2010), 'öğretmen' kavramına ilişkin olarak Türkçe öğretmeni adaylarından elde ettiği metaforları kategorik hale getirmiştir. Kategorize ettiği çalışmada en çok metafor üretilen kategori 'Bilgi kaynağı olarak öğretmen' olmuştur. Öğrenci velilerinin 'öğretmen' kavramına ilişkin olarak ürettikleri metaforlar kategorik hale getirildiğinde, içerisinde en fazla metafor barındıran kategori 'fedakâr ve şefkatli olarak öğretmen' olmuştur. Kategorik olarak değerlendirildiğinde yine velilerin öğretmene yüklediği anlam, anne-baba davranışı olduğu görülmekte ve farklı bir sosyal grup olan öğretmen adaylarına göre değişmektedir.

Yıldırım, Ünal ve Çelik (2011), çalışmasında öğretmen kavramına ilişkin olarak yönetici, müfettiş ve öğretmen algılarını incelemiştir. İncelenen bu çalışmada müfettişler öğretmeni en çok 'aydınlatıcı' olarak ifade ederken, yöneticiler en çok 'fedakâr' olarak ifade etmektedirler. Yine bu çalışmada öğretmenler ise 'öğretmen' kavramını en çok 'yetkisiz / aydınlatıcı' olarak ifade etmektedirler. Müfettiş ve yöneticilerin ürettikleri metaforlar, velilerin

ürettikleri metaforlar gibi olumlu ifadeler vurgulanmıştır. Ancak bu çalışmada velilerin 'öğretmen' kavramına ilişkin olarak tamamen olumlu metaforlar üretmesine karşın, Yıldırım, Ünal ve Çelik (2011)'in çalışmasında öğretmenler 'öğretmen' kavramına ilişkin olarak olumsuz benzetmelerde de bulunmuşlardır.

ÖNERİLER

Velilerin öğretmen kavramına ilişkin olarak üretmiş oldukları metaforların tamamının olumlu duygular içerdiği görülmektedir. Gelecek çalışmalarda da 'Öğretmenlerin, 'veli' kavramına ilişkin olarak metaforik algıları incelenerek kıyaslama yapılabilir. Bunun yanında velilerin öğretmen kavramına ilişkin olarak ortaya koydukları görüşlerin gerekçeleri derinlemesine incelenmek üzere farklı çalışma konusu olabilir.

KAYNAKÇA

- Al-Luhaibi, A.E.K. (2017). *Dilde Metafor ve Yaratıcılık: Cümlelerin Anlamında Metaforun Etkisi*. Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Aydeş, S.S. (2015). *Okul Yöneticilerinin Öğretmenlere Yönelik Metaforik Algıları*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Osman Paşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Aydın, İ. S., & Pehlivan, A. (2010). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmen ve Öğrenci Kavramlarına İlişkin Kullandıkları Metaforlar. *Turkish Studies*, 5(3), 818-842.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (18. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Eisner, Elliot. (1979). *The educational imagination: On The Design and Evaluation of School Programs*. New York: Macmillan.
- Flyvbjerg, B. (2006). Five Misunderstandings About Case-Study Research. *Qualitative Inquiry*, 12(2), 219–245.
- Guiraud, P. (1994). *Göstergebilim*. Çev., Mehmet Yalçın. Ankara: İmge Kitapevi.
- Işık, Ö. (2014). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen, Öğretme ve Öğrenme Kavramları ile İlgili Metaforik Algılarının Yapılandırıcı Yaklaşım Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Kart, M. (2016). *Pedagojik Formasyon Öğrencileri ile Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmen Kavramına İlişkin Metaforik Algıları*. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli
- Keller, U. (1995). *Qualitative Data Analysis: Theory, Methods and Practice for Researchers*. London: Sage.
- Kılcan, B.(ed.) (2017). *Metafor nedir, ne değildir?*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kısakürek, M. A. (2009). "Öğretmen Eğitiminde Ulusal Yeterlikler Çerçevesi ve Kalite Güvence Sistemi", Türkiye'nin Öğretmen Yetiştirme Çıkması Ulusal Sempozyumu, 12-13 Kasım, Başkent Üniversitesi, Ankara.

- Koç, E. S. (2014). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen ve Öğretmenlik Mesleği Kavramlarına İlişkin Metaforik Algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (15), 52.
- Kövecses, Z. (2005). *Metaphor in Culture*. New York:Cambridge University Press.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (2005). *Metaforlar: Hayat, Anlam ve Dil*. Çev., Yavuz Demir. İstanbul: Paradigma.
- McEvan, A. E. (2007). Do Metaphors Matter in Higher Education?. *Journal of College & Character*, 8 (2).
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1973). *Milli Eğitim Temel Kanunu (1739 Sayılı)*. Ankara.
- Munby, H., & Russell, T. (1990). Metaphor in the study of teachers' professional knowledge. *Theory into practice*, 29(2), 116-121.
- Morgan, G. (1998). *Yönetim ve Örgüt Teorilerinde Metafor*. Çev., Gündüz Bulut. İstanbul: BZD Yayıncılık.
- Pereira, M.C. (2010). Educational Attainment and Equality of Opportunity in Portugal and in Europe: The Role of School Versus Parental Influence. *Economic Bulletin Winter*, 41.
- Pugh, S. L. (1992). *Bridging: A Teacher Guide to Metaphorical Thinking*. Eric Clearinghouse on Reading and Communication Skill, Bloomington, Indiana.
- Runeson, P. & Höst, M. (2009). Guidelines for Conducting and Reporting Case Study Research in Software Engineering. *Empirical Software Engineering*. 14(131).
- Saban, A. (2004). Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmeni Adaylarının "Öğretmen" Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Strauss, A. (1987). *Grounded Theory in Practice*. New York: Cambridge University Press.
- Thomas, G. (2010). Doing Case Study: Abduction not Induction, Phronesis not Theory. *Qualitative Inquiry*, 16(7), 575-582
- Toprakci, E. (2012). Rethinking Classroom Management: A New Perspective, a New Horizon. *E-International Journal of Educational* 3(3), 84-110.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., Ünal, A. & Çelik, M. (2011). Öğretmen Kavramına İlişkin Öğretmen, Yönetici ve Müfettiş Algılarının Analizi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 92-109.
- Yin, R.K.(1981). *The Case Study as a Serious Research Strategy*. Sage Pulpication Inc:USA.